

Katsaus hyvinvointisuunnitelman 2021-2025 toimenpiteiden toteuttamisesta

Marraskuu 2025

Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Toholammin kuntastrategian lähtökohtana on varmistaa itsenäisen kunnan elinkelpoisuus kunnan vetovoimatekijät turvaten ja edelleen kehittäen. Toholammin kunta huolehtii taloudestaan, mikä mahdollistaa hyvien palveluiden ylläpidon ja kehittämisen kuntalaisille. Toholammin kunnan aktiivinen ja kannustava elinkeinopolitiikka tukee kuntatalouden kehittymistä. Toimintaympäristön muutoksia seurataan aktiivisesti, mikä mahdollistaa tarvittaessa nopean reagoinnin.

Strategian painopisteet

1. Aktiivinen elinkeinotoiminta
2. Hyvinvoiva kuntalainen
3. Viihtyisä asuminen
4. Palveleva kunta
5. Tasapainoinen talous

Hyvinvointia tukevat kuntastrategian tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoitteet

1. Lähellä olevat sote-palvelut (hyvinvointialue tuottaa sote-palvelut)
2. Lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen
3. Kaikenikäisiä kuntalaisia ja vapaa-ajanasukkaita koskevan monipuolisen terveysliikunnan merkityksen korostaminen ja sen edellytysten parantaminen liikuntapaikkarakentamisella.
4. Perusarjen helppous ja sujuvuus
5. Vetovoimainen ympäristö: hyvät luonto-, virkistys- ja liikuntareitit sekä ympäristöstä huolehtiminen.

Toimenpiteet

- Sote-palveluiden turvaaminen (edunvalvonta)
- Riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluihin
- Monipuolisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen
- Hyvän palvelutason turvaaminen väestömäärä huomioiden
- Luonto- ja retkeilyreitistöjen parantaminen ja niistä tiedottaminen
- Jokimaiseman – ja laakson hyödyntäminen virkistyskäytössä
- Nuorten osallisuuden lisääminen

Mittarit

- Asiakastyytyväisyys- ja hyvinvointikyselyt ym. seurantatutkimukset
- Liikuntapaikojen kävijämäärät
- Kansalaisopisto kurssit/ käyttäjämäärät
- Kirjaston asiakasmäärä

Tilannekuva marraskuu 2025

Soiten palvelut

Vuoden 2025 aikana sote-palveluiden turvaamiseksi on käyty jatkuvaa neuvonpitoa hyvinvointialueen kanssa. Soite vähensi kunnalta vuokrattavia toimitiloja kesän 2025 aikana. Vuokravähennykset vaikuttavat kunnan saamiin vuokratuloihin ja siten kunnan talouteen. Sote-

palveluiden näkökulmasta muutos säilytti valtaosan Soiten palveluista entisellä tasolla Toholammilla. Suurin negatiivinen muutos on koskenut fysioterapian käytössä olleesta ryhmätilasta luopumista, joka johti yhden kuntoutusryhmän toiminnan loppumiseen toistaiseksi. Kunta on tarjoamassa liikuntaneuvontahankkeen avulla muutamia kokoontumiskertoja tälle ryhmälle ja lisäksi sivistystoimen tuntivuokrattavia tiloja on tarjottu Soitelle ryhmän kokoontumistiloiksi.

Lestijokilaakson asukkaat ovat siirtyneet nimetyille omalääkäreille ja hyvinvointialueelta saadun tilannekuvan perusteella muutos on otettu hyvin vastaan. Haasteeksi on koettu se, että lääkäripalvelut järjestetään eri päivinä kuin laboratorio on avoinna.

Opiskeluhoitopalveluista koulukuraattorin ja kouluterveydenhoitajan palveluita on saatavilla neljänä päivänä viikossa Toholammilla. Koulupsykologi on toteutettu ostopalveluin ja hän on koulukeskuksessa paikan päällä kahtena päivänä kuussa. Psykologien saatavuus on huono koko maassa, mikä heijastuu myös Keski-Pohjanmaalle. Hyvinvointialue on lisäksi tarjonnut psyykkarin palveluita, ja tätä työtä kehitetään edelleen vuonna 2026.

Lasten ja nuorten palvelut

Varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat pohjan lapsiperheiden kunnallisille palveluille. Lukio mahdollistaa nuorten asumisen vielä toisen asteen opintojen aikana Toholammilla. Näiden palveluiden osalta toimintaa tarjotaan pääosin tuttuun tapaan. Kleemolan koulun toiminta päättyi lukuvuoden 2024 - 2025 loppuessa. Ikäryhmien pienentyminen vaikuttaa siten palveluverkkoon ja toimintaan nyt ja todennäköisesti myös tulevana vuosina.

Varhaiskasvatuksessa palveluiden kysyntä on ollut vuonna 2025 hieman tavanomaista suurempaa ja keväällä Sateenkaaren päiväkotiin palkattiin tilapäisesti kolme työntekijää lisää, kun taaperoikäisten lasten hoidon tarve kasvoi nopeasti. Myös Sykrylässä palveluiden tarve on ollut suurempaa ja siellä on tarvittu kolmannen osa-aikaisen työntekijän työpanosta. Kaikille lapsiperheille tarjottavaa maksutonta avointa päiväkotitoimintaa on ollut tarjolla säännöllisesti niin Sykryläisessä kuin kirkonkylässä. Konservatorion ohjaaja on toteuttanut muskaria varhaiskasvatukseen lapsille. Myös ulkopäiväkotiryhmän toiminta on jatkunut.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on kunnan päätettävissä. Toholammilla 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille tarjottavalle aamu- ja iltapäivätoiminnalle on ollut tasaista kysyntää. Palvelua on järjestetty aamuisin Lampin hallilla. Iltapäivisin toimintaa on tarjottu tämän lisäksi myös Kleemolan tai Sykryläisen kouluissa. Sivukoulujen iltapäivätoiminnan on tuottanut usean vuoden ajan 4H-yhdistys. Vastaavasti esiopetuksessa oleville on järjestetty täydentävää varhaiskasvatusta ennen ja jälkeen koulupäivän.

Kunta on sitoutunut lastenkulttuurikeskus Lykyn toimintaan. Lykky toteuttaa vuoden 2025 aikana ainakin viisi tapahtumaa Toholammin lapsille ja nuorille varhaiskasvatukseen ja koulujen toimintapäivien aikana.

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa ovat vuonna 2025 toteuttaneet hyvinvointialueen työntekijöiden ja koulujen opettajien ja koulunkäynninohjaajien lisäksi hankerahoituksella koulunuorisotyöntekijä sekä ankuri-koordinaattori (syksystä alkaen nimike kouluhyvinvoinnin asiantuntija). Keväällä on lisäksi käytössä vielä yhteisöllisen opiskeluhoitoon kehittämishankkeen rahoitusta. Yleisesti voi todeta, että hankerahoituksella kouluihin on saatu järjestettyä perustoimintaa täydentäviä palveluita ja kehitettyä toimintaa eteenpäin. Haasteeksi tulee ennen kaikkea se, kuinka toimintaa voidaan jatkaa hankerahoitusten päättyessä. Koulunuorisotyöntekijän rahoitus on päättymässä kevääseen 2026.

Kunnalla on yhteistyösopimus Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n kanssa ennaltaehkäisevien päihdekoulutusten järjestämisestä alakoulun kuudesluokkalaisille, yläkoulun kaseille ja lukiolaisille. Yhteistyö on koettu toimivaksi ja sitä on haluttu jatkaa.

Yksi lasten ja nuorten elämää koskeva huoli on viime vuosina ollut liikenneturvallisuus ja erityisesti mopoilu. Kunnassa toimii liikenneturvallisuusryhmä ja tämän lisäksi Kaustisen, Vetelin, Kannuksen ja Toholammin kunnilla oli yhteinen liikenneturvallisuushanke lukuvuonna 2024-2025, jolla tuotettiin sisältöjä ja tapahtumia perusopetuksen oppilaille. Nuorten oma toive olisi saada mopoilulle osoitettu ja luvallinen ajosuora kuntaan.

Varhaiskasvatuksen ja kouluruokailun osalta noudatetaan kattavasti valtakunnallisia suosituksia. Palveluiden muuttuessa ostopalveluiksi keväällä 2025 ilmeni aluksi monenlaista tyytymättömyyttä ja kritiikkiä uuteen toimintatapaan. Muutoksen myötä kasvisruokavaihtoehto on otettavasti vapaasti päivittäin, mikä on näkynyt kasvisruuan menekin kasvuna. Keskustelua herätti paljon se, että ruokajuomien osalta siirryttiin pelkästään rasvattomaan maitoon valtakunnallisen suosituksen mukaisesti. Suositus on muuttunut tältä osin jo vuonna 2017.

Valtakunnallinen kouluterveyskysely toteutettiin samoihin aikoihin näiden muutosten juuri tapahtuessa, mikä näkyi selkeästi kouluruokailua koskevien mittareiden tulosten yleisenä laskuna. Lukiolaisten osalta muutos oli vähäisin ja kriittisimmin muutoksen otti vastaan yläkoulun 8. ja 9. luokkalaiset. Tulokset vertautuvat valtakunnalliseen tasoon siten, että lukiolaisten osalta tulokset ovat edelleen yli maan keskitason ja yläkoululaisten heikommaksi kuin maassa keskimäärin.

Asiakaspalautteeseen ja kritiikkiin on tartuttu yhdessä ruokapalveluiden tuottajan kanssa. Koulujen oppilasraadit on otettu mukaan kehittämiskanavaksi. Reseptiikkaa, ruokalistaa ja ruuan valmistustapoja on muutettu syksyn 2025 aikana, ja kouluilta saadun rehtoreiden ja opettajien näkemyksen mukaan muutos on edennyt oikeaan suuntaan. Loppusyksyn palautteissa ei ole enää korostunut erityisesti ruuan maku tai laatu, vaan ennemminkin se, ettei ruoka kaikkina päivinä ole riittänyt pienelle osalle viimeisenä ruokailemaan saapuvista yläkoulun ja lukion oppilaista. Tuottaja toteuttaa syksyn 2025 lopussa vielä asiakastytyväisyystutkimuksen, jonka tuloksia käydään läpi vuoden 2026 ensimmäisessä tilaajan ja tuottajan yhteispalaverissa.

Kouluterveyskyselyn tulokset ovat vapaasti saatavilla [Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivustolla](#). Muutamina keskeisinä nostoina esitetään seuraavaksi tärkeimmät onnistumiset ja kehityskohteet.

Perusopetus 4. ja 5. luokan oppilaat

Vahvuudet suhteessa koko maan tulokseen Toholampi (koko maa)

- Ei ole kiusattu koulussa lukuvuoden aikana 80 % (66 %)
- Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana 5 % (12 %)
- Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana 27 % (42 %)
- Koululounasta on tarjolla riittävästi 100 % (89 %)
- Opettajat usein kiinnostuneita siitä, mitä oppilaalle kuuluu 52 % (43 %)

Myönteinen muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen Toholampi 2025 (2023)

- Harjaa hampaansa ainakin kahdesti päivässä 54 % (45 %)
- Kokee kouluinnostusta 46 % (29 %)
- Koululounaan syömiseen on varattu riittävästi aikaa 82 % (75 %)
- Opettajat usein kiinnostuneita siitä, mitä oppilaalle kuuluu 52 % (43 %)
- Vähintään yksi hyvä ystävä 98 % (92 %)

Kehityskohteet suhteessa koko maan tulokseen Toholampi (koko maa)

- Harjaa hampaansa ainakin kahdesti päivässä 54 % (74 %)
- Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa 74 % (85 %)
- Osallistunut koulun asioiden suunnitteluun (summaindikaattori) 33 % (48 %)
- Osallistunut kouluruokailun suunnitteluun 43 % (56 %)

- Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut 43 % (31 %)

Huolestuttava muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen Toholampi 2025 (2023)

- Huomannut usein olevansa netissä, vaikka ei ole huvittanut 31 % (20 %)
- Koululounas on laadultaan hyvää 57 % (82 %)
- Koululounas on maultaan hyvää 46 % (82 %)
- Osallistunut kouluruokailun suunnitteluun 43 % (68 %)
- Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut 31 % (43 %)

Perusopetus 8. ja 9. luokan oppilaat

Vahvuudet suhteessa koko maan tulokseen Toholampi (koko maa)

- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi 11 % (22 %)
- Luottaa saavansa apu, kun tarvitsee 71 % (58 %)
- Oma puhelin häirinnyt keskittymistä oppitunneilla vähintään kerran viikossa 1 % (16 %)
- Terveystarkastus oli yksilöllinen ja keskustelevala 65 % (48 %)
- Voi vaikuttaa siihen, millainen omasta tulevaisuudesta tulee 90 % (76 %)

Myönteinen muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen Toholampi 2025 (2023)

- Ei käytä alkoholia 69 % (49 %)
- Ei päässyt koulukuraattorille yrittämisestä huolimatta 0 % (5 %)
- Kokenut seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä vuoden aikana 9 % (28 %)
- Sosiaalinen ahdistuneisuus (summaindikaattori) 31 % (45 %)
- Syö aamupalaa joka arkipäivä 58 % (44 %)

Kehityskohteet suhteessa koko maan tulokseen Toholampi (koko maa)

- Harjaa hampaansa ainakin kahdesti päivässä 48 % (66 %)
- Huonot mahdollisuudet vaikuttaa koulutyön suunnitteluun 55 % (69 %)
- Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana 43 % (23 %)
- Koululounas on maultaan hyvää 26 % (42 %)
- Tupakoi nykyisin 23 % (9 %)

Huolestuttava muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen Toholampi 2025 (2023)

- Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukuvuoden aikana 31 % (20 %)
- Koululounas on laadultaan hyvää 29 % (68 %)
- Koululounas on maultaan hyvää 26 % (42 %)
- Koululounasta on tarjolla riittävästi 86 % (95 %)
- Syö koululounasta päivittäin 65 % (88 %)

Lukiolaiset

Vahvuudet suhteessa koko maan tulokseen Toholampi (koko maa)

- Kokenut usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä 23 % (32 %)
- Korkea positiivinen mielenterveys (summaindikaattori) 18 % (10 %)
- Syö koululounasta päivittäin 80 % (64 %)
- Voi vaikuttaa siihen, millainen omasta tulevaisuudesta tulee 91 % (81 %)
- Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut 27 % (38 %)

Myönteinen muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen Toholampi 2025 (2023)

- Huomannut usein olevansa netissä, vaikka ei ole huvittanut 39 % (53 %)
- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi 14 % (37 %)
- Kokee, että asuinalueella on tarpeeksi oleskelutiloja nuorille 32 % (15 %)
- Syö aamupalaa joka arkipäivä 68 % (57 %)

- Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä 66 % (50 %)

Kehityskohteet suhteessa koko maan tulokseen Toholampi (koko maa)

- Huonot mahdollisuudet vaikuttaa koulutyön suunnitteluun 45 % (27 %)
- Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana 61 % (22 %)
- Luokan tai ryhmän ilmapiiri on hyvä (summaindikaattori) 55 % (71 %)
- Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi 39 % (26 %)
- Tuntee itsensä yksinäiseksi 23 % (12 %)

Huolestuttava muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen Toholampi 2025 (2023)

- Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana 61 % (50 %)
- Koululounas on laadultaan hyvää 68 % (80 %)
- Koululounas on maultaan hyvää 66 % (77 %)
- Luokan tai ryhmän ilmapiiri on hyvä (summaindikaattori) 55 % (74 %)
- Tuntee itsensä yksinäiseksi 23 % (17 %)

Kouluterveyskyselyn tulokset tarjoavat paljon tietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Tuloksia tullaan raportoimaan tätä esitystä tarkemmin osana laajaa kunnan hyvinvointikertomusta, joka on tarkoitus tuoda kunnanvaltuuston käsittelyyn keväällä 2026.

Kunta toteuttaa lasten ja nuorten harrastustoimintaa. Tärkein ja näkyvin osa tätä on Suomen mallin mukaiset harrastuskerhot, joita järjestetään lukuvuosittain lasten ja nuorten toiveiden pohjalta. Toiminta tavoittaa erityisesti alakoulun oppilaat hyvin. Lisäksi liikunta- ja nuorisotoimi on järjestänyt koulujen loma-aikoina retkiä ja muuta toimintaa lapsille, nuorille ja perheille. Nuorisotila Artsilla on puitteet toteuttaa nuorisotoimintaa koulupäivien yhteydessä. Suurin puute on iltaisin tapahtuva nuorten ohjattu toiminta, mutta tilanne on kehittymässä positiiviseen suuntaan kyläyhdistyksen aloittaessa nuorten toiminta viikonloppuisin Lampin tuvalla. Kunta tarkastelee mahdollisuuksia tukea tätä toimintaa jatkossa. Muutoinkin lasten ja nuorten vapaa-ajan liikunnan tukeminen tapahtuu ennen kaikkea yhdistys- ja seuratoimintaa tukemalla.

Kulttuuritoimintaa ovat mm. lapsille suunnatut säännöllisesti järjestetyt elokuvat kulttuurisalisissa sekä kunnan tukemat mahdollisuudet osallistua taiteen perusopetukseen kuvataiteissa ja musiikissa. Lisäksi kädentaidoissa ryhmät ovat nyt käynnistyneet toiselle lukuvuodelle Taitokeskuksen toteuttamina. Kuvataiteen perusopetuksen osalta ryhmä ei toteutunut syksyllä 2025, mikä on harmillista. Toisaalta konservatoriossa opiskelee syksyllä 2025 jopa 39 toholampilaista, missä on useamman henkilön kasvu viime vuosiin nähden.

Kunnanhallituksen varoista on maksettu 11 kotikuntansa Toholammilla säilyttäneelle nuorelle opiskelijastipendit á 200 €.

Kaikenikäisiä kuntalaisia ja vapaa-ajanasukkaita koskevan monipuolisen terveysliikunnan merkityksen korostaminen ja sen edellytysten parantaminen liikuntapaikkarakentamisella; vetovoimainen ympäristö: hyvät luonto-, virkistys- ja liikuntareitit sekä ympäristöstä huolehtiminen

Lapsille ja nuorille tarjottuja harrastusmahdollisuuksia on avattu jo aiemmassa kappaleessa. Kouluissa terveysliikunnan merkitystä on korostettu vuonna 2025 mm. liikkuva koulu ja Move -hankkein sekä järjestämällä alakoulujen liikuntapäivä. Niillä on haluttu lisätä mahdollisuuksia liikkua koulupäivien aikana, parantaa kouluissa olevia välituntiliikunnan puitteita ja välineitä, kokeilla uusia lajeja ja myös saada vinkkejä oman kunnon ylläpitoon tarjoamalla myös liikuntaneuvontaa. Myös varhaiskasvatuksessa on ollut käynnissä liikunnan edistämisen hanke.

Lasten ja nuorten kuntoa mitataan säännöllisesti valtakunnallisin Move-mittauksin. Viimeisimmät MOVE-mittaukset on toteutettu syksyllä 2025, mutta tulokset eivät ole vielä saatavissa. Aiempien vuosien tulokset ovat saatavilla [Opetushallituksen verkkosivuilta](#). Vuoden 2024 tulosten perusteella

Toholammilla 5. luokan oppilaista 51,1 % kuuluu ryhmään, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. 8. luokan oppilaista vastaava osuus oli 42,1 %. Nämä ovat korkeammalla tasolla kuin maassa keskimäärin (35,8 % ja 40,4 %). Siten terveyttä ja hyvinvointia kohentavan liikunnan korostaminen on edelleen ajankohtaista. Eräs selittävä tekijä lienee maaseutumainen asuminen, jossa mm. koulu- ja asiointimatkat on totuttu taittamaan autolla tai linja-autolla etäisyyksien vuoksi. Tällöin omaan arkeen tulee lisätä liikuntaa muutoin, esimerkiksi ulkoilua lisäämällä.

Hankerahoituksella on toteutettu liikuntaneuvontaa, jonka avulla on madallettu eri-ikäisten kuntalaisten kynnystä aloittaa ja lisätä terveystoimintaa arkeensa. Lisäksi neuvonnassa on voitu käydä yleisellä tasolla läpi myös muita terveellisten elintapojen teemoja. Liikuntaneuvonta on osa Soiten ja kuntien välistä työnjakoa, jossa lääkäri voi ohjata asiakkaan kunnallisen neuvonnan piiriin ja neuvonnasta voidaan kirjata ylös asiakkaalle järjestetyt toimet Soiten potilastietojärjestelmään. Toiminnan toteuttamiseen on haettu jatkorahoitusta vuodelle 2026.

Työikäiset hyödyntävät ennen kaikkea kunnan ylläpitämiä liikuntapaikkoja sekä kuntosalia. Hinnastot ovat naapurikuntien tasolla ja erityisesti isompien kaupunkien hinnastoihin nähden edullisia. Lasten ja nuorten toiminnan tilavaraukset ovat pitkälti maksuttomia. Ulkoliikuntapaikat, Lampin halli ja koulujen salit ovat aktiivisessa käytössä. Kuusiston liikunta-alueeseen on satsattu paljon viime vuosina. Vuoden 2025 aikana valmistui monitoimikenttä, joka paransi mahdollisuuksia pelata mm. tennistä ja koripalloa hiekkatekonurmella. Alue sopii myös mm. jalkapalloilijoiden harjoituksiin kevätkaudella heti lumien sulamisen jälkeen, jolloin luonnonurmella pelaaminen ei vielä onnistu. Hiihtoladut kirkonkylällä ja Sykäräisessä sijaitsevat yksityisten omistamilla mailla.

Loppuvuoden 2025 aikana on haettavissa sivistyslautakunnalta vielä avustukset yksityisten tahojen ylläpitämien reittilatuksen kunnossapitoon. Luontoliikuntapaikat ovat Toholammilla pääsääntöisesti muiden kuin kunnan ylläpitämiä. Näistä on kuitenkin tietoja kunnan verkkosivuilla. Kunnanhallitus on osallistunut Lestijokivarren laavujen ylläpitoon vuosittain ostopalvelulla, jolla on huolehdittu laavujen puuhoollasta ja siisteydestä.

Erityisliikuntaryhmille ja ikäihmisille on tarjottu jo pitkään liikuntakorttia, jonka arvo on 45 € vuonna 2025. Sen on voinut käyttää mm. yhdistyksien tarjoamien harrasteiden maksamiseen, kuntosalimaksuihin tai vaikkapa kansalaisopiston kurssimaksuun. Korttien kysyntä vaikuttaa kasvaneen tänä vuonna. Liikuntatoimi on tarjonnut muutamien liikuntaryhmien ohjauksia eläkeläisryhmille.

KanTo -kansalaisopiston toiminta on aktiivista ja tavoittaa erityisesti työikäisiä ja eläkeläisiä varsinkin liikunnan ja kädentaitojen ääreen. Myös Keski-Pohjanmaan kesäyliopisto on tauon jälkeen toiminut Toholammilla: kesällä järjestettiin kaksi lasten lyhyttä leiriä ja syyskaudella toteutui espanjan alkeiskurssi.

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut tukevat kuntalaisten virkistymistä ja oppimista. Kulttuurisali on ollut myös kuluvana vuonna aktiivisesti käytössä. Kuntalaiset, joiden toimeentulo on vaarantunut, voivat saada Soiten sosiaalityöntekijältä tai etsivältä nuorisotyöntekijältä Kaiku-kortin, jolla pääsee maksutta kulttuuritilaisuuksiin. Kunta pyrkii pitämään lippujen hinnat mahdollisimman alhaalla, koska salin käyttö myös vierailuille esiintyjille maksutonta. Lisäksi omien tilaisuuksien osalta järjestetään maksuttomia tilaisuuksia, mm. torisoitot ja Itsenäisyyspäivän juhla. Kunnantalon tilat ovat yhdistysten varattavissa kokouskäyttöön ja aulatilat myös näyttelyitä varten.

Kirjastossa on edistetty lukutaitoa ja demokraattista kansalaisuutta kolmen eri hankkeen kautta. Hankkeet jatkuvat myös vuonna 2026. Kirjaston lainausmäärät ovat olleet viime vuosina kasvussa. Kirjastossa järjestetään runsaasti maksuttomia tapahtumia, pääsääntöisesti kirjailijavierailuita ja näyttelyitä. Kirjasto on osallistunut mm. viestinnällisesti ja aineistoa esille tuomalla ennaltaehkäisevän päihdetyön toteuttamiseen.

Sivistyslautakunta on tukenut yhdistyksiä avustuksin, joilla toteutetaan kaikenikäisille suunnattuja vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia liikunnan, kulttuurin ja nuorisotoimen aloilla.

- Toholammin Kamarimusiikkiyhdistys ry 3000 €
- Pajamäen talomuseon kannatusyhdistys ry 4000 €
- Lampin liikkujat 1750 €
- Lestijokiseudun Reumayhdistys ry 500 €
- Toho-Taivaltajat ry 1050 €
- Toholammin 4H-yhdistys 8000 €
- Sykäräisten Nuorisoseura ry 500 €
- Viitojan vanhempainyhdistys 300 €
- Hermannin vanhempainyhdistys 600 €
- Toholammin Alakylän nuorisoseura ry 1050 €
- Toholammin urheilijat 8250 €

Myös kunnanhallitus on tukenut avustuksin ja ostopalveluin yhdistysten toimintaedellytyksiä. Kunnanhallituksen avustukset ovat olleet ennen kaikkea toimitilojen ylläpidon ja kunnossapidon kustannuksiin suunnattuja sekä muutoin sellaisia, jotka eivät kuulu sivistyslautakunnan toimialaan. Avustukset myönnettiin seuraavasti.

- Sykäräisten nuorisoseura ry 1200 €
- Toholammin Hyvinvointikeskus Maunu ry (Jussinpirtti) 4000 €
- Toholammin Häkkilän kyläyhdistys 1000 €
- Toholammin Museoyhdistys ry 1400 €
- Toholammin Urheiluautoilijat ry 2000 €

Lestijokiseudun ympäristöyhdistykseltä ostettiin Lestijoen rannoilla tehtyä vieraslajien torjuntatyötä kesällä 2025, jolla pidettiin huolta jokiluonnosta ja maisemista.

Perusarjen helpous ja sujuvuus

Tekninen toimi on järjestänyt aurauspalvelun ikäihmisille, jotka asuvat yksin tai kaksin, ja joilla on käytössään hyvinvointialueen järjestämä kotisairaanhoido tai toinen toimii toisen omaishoitajana. Tämä tukee ikäihmisten kotona asumista. Kevyen liikenteen väylien osalta ei ole investoitu suuresti viime vuosina, mutta mm. Kuusistontien remontin yhteydessä on korjattu myös tien yhteydessä oleva kevyen liikenteen väylä.

Lopuksi on syytä todeta, että Toholampi menestyi hienosti Kuntaliiton toteuttamassa kuntalaistutkimuksessa 2024. Toholampi sijoittui yleisessä palvelutyytyväisyydessä hopeasijalle 46 tutkimuskunnan joukossa. Yleisarvosana oli 3,89 / 5. Palveluiden saatavuuden arvioinnissa olimme kultasijalla arvosanalla 4,09/5. Kultasijalle pääsimme eri palveluiden arvioissa mm. varhaiskasvatuksen, perusopetuksen yläluokkien sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta. Sivistyspalvelut olivat kaiken kaikkiaan hyvillä sijoilla. Kuntalaiset olivat myös erityisen tyytyväisiä mm. vesi- ja energiahuollon palveluihin Toholammilla.

Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja suunnitelmat

Seuraavat kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavat erillisohjelmat ja -suunnitelmat ovat valmistelussa tai toteuttamisvaiheessa:

- Kaikukortti-yhteistyö vuodesta 2019 alkaen
- VIP ja VIPU-verkostotoiminta
- VIP-verkosto OYS-alueella yhdistää ja syventää varhaiskasvatuksen, esi-, perus- ja lisäopetuksen vaativan erityisen tuen osaamisen *alueellisia monialaisia voimavaroja*.

- Pohjoinen osaamisen tukikeskus. Osaamis- ja tukikeskus (OT-keskus) on valmisteilla oleva palvelurakenne, jonka tarkoituksena on tukea erityisen vaikeiden kysymysten ratkaisuja siellä, missä lapsia, nuoria ja perheitä kohdataan ja haasteet ilmenevät. OT-keskustyön kohderyhmä ovat pohjoisen yhteistoiminta-alueen (Kainuu, Lappi, Keski- Pohjanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa) ammattilaiset työtehtävissään. Hyödynsaajina ovat heidän asiakkaansa.
- Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020-2024
- LAPE-työryhmä
- Yhteisövaikuttavuuden johtoryhmä
- Alueellinen päihde- ja mielenterveysstrategia 2020-2024
- Toholammin pedagoginen suunnitelma
- Toholammin opiskeluhoitosuunnitelma, päivitetty 6/2023
- Oppimisen tuen suunnitelma
- Toholammin kunnan työpajatoiminta
- TE24 –uudistus
- Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma
- Kuntien ja hyvinvointialueen välinen yhteistyösopimus
- Kuntien ja hyvinvointialueen väliset yhteisneuvottelut
- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus

Tilannekuva marraskuu 2025

HYTE-työ Soiten ja kuntien kesken on aktiivista. Alueen hyte-koordinaattorit kokoontuvat säännöllisesti. Soite tarjosi yhdessä kuntien kanssa hyte-iltakoulun päättäjille syksyllä 2025. Hyte-koordinaattoreiden lisäksi toimii myös erilaisia alaryhmiä, mm. ehkäisevän päihdetyön sekä lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemisen verkostot. Näissä on edustettuna myös teemojen asiantuntijatahoja, kuten Kokkolan ensi- ja turvakoti sekä Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry.

Soite ja kunnat valmistelevat laajasti alueellisten suunnitelmien päivittämistä nyt uuden valtuustokauden alettua. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma on tulossa ensimmäisenä aluevaltuuston käsittelyyn talven 2025 – 2026 aikana.

LAPE-työryhmän sekä VIP ja VIPU -verkostojen toiminta on hiipunut viime vuosina, joita korvaamaan on vastaavasti tulleet yhteisövaikuttavuustyön eri tasoilla toimivat perhekeskusjohtoryhmä, Jokilaaksojen johtotiimi ja Toholammin-Lestijärven arkitiimi.

Toholammin opiskeluhoitoa ohjaa kuntakohtainen opiskeluhoitoryhmä, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Tarkoituksena on seuraavaksi aloittaa Toholammin opiskeluhoitosuunnitelman päivittäminen.

Hyvinvointisuunnitelma

Kuntalaisten hyvinvointiin liittyvät Toholammin kunnan tavoitteet kirjataan vuosittain talousarvion laadintaprosessin yhteydessä kunkin hallintokunnan tuloskorttiin. Vuoden 2025 talousarvion laadinnan yhteydessä on tunnistettu seuraavia laajempia terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteita. Toteumatiedot osavuositarkastuksen 1-8/2025 osalta poimittu ja täydennetty osin muista lähteistä saadulla tiedolla.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	TOTEUTUMINEN
Työllisyydenhoidon kehittäminen	Sujuva yhteistyö työllisyysalueen kanssa.	Työttömyysprosentti, pitkäaikais-työttömien määrä ja osuus,	Yhteistyö aloitettu Jatkuva

	Kustannusten ja vaikuttavuuden jatkuva seuranta.	työmarkkinatuen kuntaosuus.	
Poikki-hallinnollisen järjestöyhteistyön kehittäminen	Pidetään yhteyttä paikallisten yhdistysten ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja tunnistetaan yhdessä tekemisen mahdollisuuksia.	Järjestö-kunta-tapaamisten määrä (vähintään v. 2024 tasolla)	Jatkuva Keväällä järjestetty Lestijokilaakson yhdistystapaaminen Toholammilla.
Kuntalaisilla on mahdollisuus omaehtoiseen opiskeluun	Varataan 47 000 € KanTo-kansalaisopiston toimintaan Tuetaan Keski-Pohjanmaan konservatoriossa opiskelua kuntaosuuksin Yläkoulun ja lukion rehtori toimii KPEDU:n ja Toholammin kunnan välisessä neuvottelukunnassa, jonka toimet palvelevat lukiota.	Kansalaisopiston kurssien määrä, laatu ja laajuus Konservatoriossa 30 oppilasta Asiakaspalaute kuntalaisilta Neuvottelukunta kokoontuu säännöllisesti	Lukuvuosi 2024-2025 sujui tavanomaisesti: toteutui 101 kurssia, keskeytyi 5 ja peruuntui 19. Kansalaisopiston ennakkorahoitus toteutunut talousarvion mukaisesti. Kansalaisopiston kurssitarjonta on koottu opinto-oppaaseen lukuvuodelle 2025-2026. Keski-Pohjanmaan konservatorion toimintaa on tuettu kuntaosuuksin, jotka toteutuneet ennakoidusti. Syksyllä opiskelijamäärä kasvanut 39 opiskelijaan. Neuvottelukunta on kokoontunut kerran kuluneen vuoden aikana, tarpeen pitää yksi kokous ennen vuoden loppua.
Toteutetaan hyvinvointia ja terveyttä edistäviä hankkeita	Haetaan 10–15 hankerahoitusta vuosittain. Ne edistävät palveluiden toimintaa, saatavuutta ja laatua sekä henkilöstön osaamista.	Hankkeiden määrä, laatu ja laajuus. Omarahoitus n. 25 – 50 t€ Avustustulot 179 500 €	Toteutettu hankkeita mm. seuraavista rahoituksista: - liikkuva koulu - liikunnallinen elämäntapa (liikkuva varhaiskasvatus) - etsivä nuorisotyö - koulunuorisotyö - lukemisen edistäminen, kirjasto - digitaidot, kirjasto - työpajatoiminta - lukion laatuhanke - yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishanke

			- Suomen mallin harrastustoiminta, Lampin malli -toiminta - koulutuksellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus varhaiskasvatuksessa - kirjaston demokratiahanke - kesäleirihanke - lukion erityisopetus ja muu tuki - liikenneturvallisuus / Traficom ja kunnat - Vankkuri-hanke - liikuntaneuvonta - liikuntapaikka-rakentaminen (monitoimikenttä) Haettu: - kirjaston lukemisen edistämisen hanke - kirjaston yhteiskäyttölaitetilan hanke - ESR+ / Centria-Kostikunta yhteishanke
Hyvinvoiva kasvu- ja kouluyhteisö, opiskeluhoito	Hallinnon tukipäätökset tehdään ilman viivytyksiä, kun kaikki tarvittavat selvitykset ovat koossa Tehdään [oppimisen tuen lainsäädännön muutoksesta johtuvat] tarvittavat muutokset paikalliseen opetussuunnitelmaan. Koulutetaan henkilöstöä [oppimisen säädös-] muutoksiin. Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja, ehkäistään yksinäisyyttä, edistetään osallisuutta ja puututaan aktiivisesti kiusaamiseen.	Asioiden ratkaisuaajat Päätökset Järjestetyt koulutukset Kouluyhteisössä ei ole jatkuvaa ja pitkäkestoista pahoinvointia. Kouluterveyskysely t. Haettujen hankkeiden lukumäärä ja avustussummat Rahoitusosuus Koulupäivä tukee oppimista Poissaolojen väheneminen	Tukipäätökset tehty ja tarkistettu vanhan lain mukaisesti 31.7.2025 saakka. Uuden lain nojalla ei ole vielä tehty päätöksiä. Olemassa olevat oppimisen tuen hallintopäätökset päivitetään lukuvuoden 2025-2026 aikana vastaamaan uutta lainsäädäntöä. Paikallinen ops on päivitetty. Henkilöstö on osallistunut OPH:n verkkokoulutuksiin uudistukseen liittyen. Vespäivässä yhteistä kehittämistä oppimisen tuen uudistukseen liittyen. Olemme mukana Kaustisen kunnan hankkeessa, jonka kautta saadaan kehittämistä tuen lomakkeisiin ja toimintatapoihin. Tunnetunnit ovat jatkuneet alakouluissa. Kouluterveyskyselyn tulokset saatiin syyskuussa 2025.

Hanketoiminta edistää oppimista, tukea ja kouluyhteisön hyvinvointia. Osallistutaan Sairaalakoulun konsultoivan erityisopettajan kustannuksiin 31.7.2025 saakka (toiminta muuttuu lakisääteiseksi 1.8.2025) Liikkuva koulu ja Move –hanke, vastuuhenkilöt yhdessä oppilaiden kanssa toteuttavat aktiivista välituntitoimintaa Liikunnalliset koulupäivät ja –matkat, liikuntaneuvonta Toiminnalliset oppitunnit Kehitetään yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä, säännölliset yhteisölliset oppilashuollon palaverit Poissaolojen seurannan, ehkäisyn ja puuttumisen malli kokonaisuudessaan toiminnassa Yhteisövaikuttavuustyön haltuunotto ja toimintamallin kehittäminen Yhdessä tekeminen, yhteisöllisyyden lisääminen, alakoulujen hyvinvoinnin	Oppilaiden osallisuus Hankkeiden hyödyntäminen, uudet toimintamallit, toteutuneiden palavereiden lukumäärä Henkilökunta tuntee mallin periaatteet ja Wilman työkalut toimivat Soiten ja Itlan kanssa säännölliset tapaamiset, toimintamallit käyttöön Hyvinvoinnin vuosikellon toteutuminen Kouluruokailusuositus Koulupäivä vastaa tarkoitusta ja tukee oppimista Lukion erityisopetuksen kehittäminen toteutuu hankkeen tai työryhmän avulla.	Toholammilla kiusaaminen harvinaisempaa kuin maassa keskimäärin. Perusopetuksen oppilaista kahdeksan kymmenestä vastasi, ettei ole tullut kiusatuksi koko lukuvuonna (koko maa 70 %). Toisaalta summaindikaattorin ollut koulukiusattuna tai osallistui koulukiusaamiseen lukuvuoden aikana saatiin sama tulos kuin koko maan tasolla (29 %). Hanketoiminta kattavaa. Konsultoiva erityisopettaja käynyt n. 1 krt/kk. Liikkuva koulu -toiminta toteutunut suunnitelmien mukaisesti. Yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät toimivat kouluissa säännöllisesti. Kuntakohtainen ryhmä kokoontunut n. 2 krt/vuosi. Poissaolojen malli toiminnassa ja syksystä alkaen myös Wilman muistutin käytössä. Yhteisövaikuttavuustyössä organisoituminen edennyt. Toholammin – Lestijärven arkitiimi kokoontunut muutaman kerran kuluneena vuonna, viimeisin kerta marraskuussa. Vuosikello käytössä alakoulussa ja myös yläkouluun kehitetty oma vuosikello. Ruokailussa edelleen osa oppilaista menee syömään jo klo 10.30 aikoihin. Mikäli koulukeskuksella ruokailutiloja päästään järjestämään tehokkaammin
---	--	--

	vuosikellon hyödyntäminen Ruokailu järjestetään n. klo 11-12. Lukiokoulutuksen oppimisen tuen hankkeen kautta etsitään sopivia käytänteitä opiskelijoiden opiskelun tukemiseen.		tulevina vuosina, niin suosituksen mukaiseen rytmiin siirtyminen lienee mahdollista. Lukion oppimisen tuen hanke yhä käynnissä ja mm. lisäosaamista on hankittu rahoituksella.
Järjestetään monipuolisesti lastenkulttuuritoimintaa	Toteutetaan kulttuurikasvatussuunnitelmaa lautakunnan päätöksen mukaisesti Hyödynnetään lastenkulttuurikeskus Lykyn tarjontaa	Oppilaille järjestetyt aktiviteetit noudattavat suunnitelmaa Lastenkulttuurikeskus Lykyn kanssa tehdyn yhteistyön laajuus	Toteutettu suunnitelman kakkostason toimintaa; Risto Räppääjä ja kaksoisolento -elokuva kaikille alakoululaisille. Yhteistyö lastenkulttuurikeskuksen kanssa toimii. Lykky toteutti mm. kaksi tanssityöpajaa yläkoulun oppilaille ja kolme runopajaa Viitojan koulun oppilaille sekä videot Tarinoita siirtolaisuudesta yhteistyössä Kansainvälinen Toholampi: Lampin siirtolaisuus- ja Siirtolaisuudesta voimaa Kaustiselle -hankkeiden kanssa. Videoihin liittyy tehtäväpaketti alakouluille. Elävään perintöön liittyvä esitys Ilmiömäistä alakouluille. Tanssiesitys Vilja Mihalovsky yläkoulun/lukion väelle
Pedagogisesti laadukas, tarpeen- ja ajanmukainen varhaiskasvatus	Varhaiskasvatussuunnitelma sekä kolmiportainen tuki käytössä Avoin päiväkotitoiminta Haetaan uusia mahdollisia hankerahoituksia sekä jatkorahoituksia käynnissä oleville hankkeille	Varhaiskasvatussuunnitelman noudattaminen, tukipäätökset Palveluverkko vastaa perheiden tarpeisiin, lapsimäärä Hankkeiden määrä ja toiminta	Varhaiskasvatuksen tukipäätökset tarkistettu säännöllisesti ja tehty myös uusia. Avointa toimintaa sekä muskari on toteutunut. Palveluverkko on toistaiseksi voinut vastata kysyntään, vaikkakin pienten lasten osallistumisaste on kasvanut ja keväällä 2025 tarvittiin myös lisäryhmä Sateenkaaren päiväkotitoimintaan taaperokäisille.

	Kestävän kehityksen teemat kasvatuksessa ja opetuksessa mm. ulkopäiväkoti		Varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuushankerahalla palkattu yksi ekstra-vakaope. Ulkopäiväkoti toimii aktiivisesti.
Liikuntapalvelut tukevat kuntalaisten hyvinvointia	Tavoitetaan vähintään 100 eläkkeellä olevaa kuntalaista liikunnan parissa Järjestetään erilaisia liikuntakampanjoita eri vuodenaikoina tai tapahtumia, joiden kohderyhmät on suunnattu eri ikäisille. Tuetaan yhdistystoimintaa avustuksin. Hyödynnetään mahdollisuudet saada liikuntahankkeita Liikuntapaikkojen hinnastot ovat yhdistyksille ja kuntalaisille edullisia Seniori- ja erityisliikuntakorttietuuden tarjoaminen	Osallistuneiden lukumäärät Kampanjoiden ja tapahtumien lukumäärä Osallistujilta saatu palaute Yhdistyksille myönnettyjen avustusten määrä ja riittävyys Hinnastot verrattuna naapurikuntiin Käytettyjen seniori- ja erityisliikuntakorttien määrä	Tavoitettu alkuvuonna 2025 kuntosaliohjauksissa 57 eläkeläistä. Järjestetty maaliskuussa ulkoliikuntakampanja yhteistyössä Kaustisen seutukunnan kanssa kaikenikäisille. Liitytty valtakunnalliseen pyöräilyn kilometrikisaan, jonka kesto syyskuun loppuun saakka. Liikunta- ja nuorisotoimen avustuksia jaettiin yhteensä 10500€. Kesäkuussa järjestetty Kulttuurikymppijuoksutapahtuma Pajamäen perinnekeskuksella, osallistujia n. 30 hlöä. Lampin hallin hinnastoa päivitetty 1.3.2025 alkaen muuttuneiden alv-kantojen vuoksi. Hinnaston korotus maltillinen ja pysynyt täten edelleen edullisena. Seniorikortteja hakenut liikuntatoimesta 74 kuntalaista ja erityisliikuntakortteja myönnetty yhdeksälle (9) kuntalaiselle. Myönnettävien seniori- ja erityisliikuntakorttien arvo yhteensä 45e / hlö. Liikuntaneuvontahanke yhdessä neljän muun kunnan kanssa käynnissä vuoden loppuun saakka.

Liikuntapaikat ja -välineet vastaavat tarpeita, ovat turvallisia käyttää	Tehdään käyttötaloushankintoja tarpeen mukaan välineitä ja paikkojen kunnossapitoa ajatellen. Liikuntapaikkojen kunnossapito tarpeen mukaan ostopalveluna sivukylillä. Investointiosassa monitoimikenttä Liikuntapaikoilla on nimetty hoitaja. Osana kunnan työllistämistoimia sivistysosasto palkkaa 2 osa-aikaista työntekijää ulkoaluetöitä varten. Käyttäjien turvallisuudesta huolehtiminen: hiekoitus, liikuntapaikkojen ja -välineistön säännöllinen tarkistus	Hankinnat toteutuvat tarpeen mukaan. Henkilötyövuodet Liikuntapaikkojen silmämääräinen kunto, reklamaatiot Ei merkittäviä henkilö- tai omaisuusvahinkoja liikuntapaikkojen kunnan vuoksi	Liikuntapaikoille ja kunnossapitoon tehty vain pienempiä väline- ja tarvikkehankintoja. Ostopalveluna hankittu talvella Sykäräisen hiihtolatu, Sykäräisen ja Viitojan luistelukentän auraus sekä Kleemolan luistelukentän jäädyttäminen alkuvaiheessa. Monitoimikenttä valmistunut. Kunnossapito pääosin kunnan liikuntapaikkojenhoitajalla (määräaikaisena maaliskuun loppuun, sen jälkeen toistaiseksi voimassa olevana). Kesän kenttähoidot toteutettu omana työnä. Tehtävään palkattiin yksi määräaikainen 80 % työntekijä. Välineistöä pidetty kunnossa silmämääräisillä tarkistuksilla, virallisten terveystarkastusten huomioiden mukaisesti sekä käyttäjiltä saadun palautteen perusteella.
Toteutetaan ennalta ehkäisevää ja varhaiseen puuttumiseen perustuvaa nuorisotyötä	Nuorisovaltuusto kokoontuu säännöllisesti ja ottaa osaa maakunnallisiin tilaisuuksiin Mahdollisuuksien rajoissa osallistutaan mm. Villa Elban toimintaan Koulunuorisotyöntekijä hankkeella toukokuun 2025 loppuun saakka Etsivä nuorisotyö tavoittaa yhteiskunnasta pudonneita ja putoamassa olevia nuoria.	Järjestetyt aktiviteetit, määrä ja laatu Osallistujien määrä Saatu hankerahoitus ja -toiminta Nuorilta saadut ideat, aloitteet ja lausunnot Valtionavustukset Kävijämäärien seuranta	Nuorisovaltuusto kokoontunut elokuun loppuun mennessä kaksi kertaa. Koulunuorisotyöntekijä hankkeella toiminut koululla. Järjestetty nuorten laskettelureissu Vuokattiin hiihtolomaviikolla. Osallistujia reissulla yhteensä 55 henkilöä. Etsivä nuorisotyö on jatkunut Aluehallintoviraston avustuksella. Toholammin kunta toteuttaa palvelua myös Lestijärven kunnan nuorille.

	Nuorisotilan toiminnan kehittäminen		
Toholampi tunnetaan monipuolisista kulttuuriaktiviteeteista	Järjestetään tilaisuuksia yhteistyössä yhdistysten ja seurakuntien kanssa n. 100 kpl Hyödynnetään mahdollisuudet saada kulttuurihankkeita. Osallistutaan K-P:n siirtolaisuus- ja Kansainvälinen Toholampi - Lampin siirtolaisuus - hankkeisiin sekä K-P:n liiton organisoimaan järjestöyhteistyöhön Avustetaan kulttuuritoimijoita Kulttuuri edistää hyvinvointia. Jatketaan Kaikukortti- ja ystävän-korttitoimintaa. Järjestetään ikääntyville suunnattua toimintaa mm. Ikääntyvien yliopiston etäluentoja, vanhustenviikon tapahtuma Huomioidaan Toholammin kunnan 160 v. juhluvuosi esim. järjestämällä ilmaiskonsertti	Järjestettyjen tilaisuuksien määrä ja laatu Yhteistyöhankkeiden määrä ja saatu rahoitus Jaettujen avustusten määrä Korttien käytön määrä	Mukana 70 tilaisuuden ja 4 näyttelyn järjestämisessä Osallistuttu K-P:n siirtolaisuus- ja Kansainvälinen Toholampi - Lampin siirtolaisuus - hankkeiden toteuttamiseen Jaettu kulttuuri-avustuksia 7000 € Kaikukortti-käyntejä 8 kpl. Etäluentojen lisäksi mm. avustettu Nettitreffien järjestämisessä Juhlavuoden tapahtumia: 20.5. Vuonna 2024 syntyneiden vauvojen tervetulotapahtuma. 6.6. Pajamäellä Kulttuurikymppi. 13.8. maalinkeittotalkoot. 18.8. lainamakasiinin maalaustalkoot Pääsymaksuton konsertti siirtyi keväälle 2026.
Kirjasto innostaa kuntalaisia lukemaan ja tekee aktiivista kouluyhteistyötä	Kirjavinkkauksia ja kirjastonkäytön opetusta tarjotaan aktiivisesti koululaisille ja lukiolaisille. Yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen kanssa. Kirjaston palveluiden	Tapahtumien määrä ja monipuolisuus Opastusten ja opastettujen määrät sekä saatu palaute Kotipalveluasiakkaiden ja	Kirjavinkkausta 2 kpl, osallistujia 27. Varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyössä näyttelyitä ja satutuokio. Lukukerhoja pidetty Viitojan ja Sykäräisen kouluilla yht 5 kertaa, osallistujia 37. Toholammin ja Kannuksen kirjastojen yhteinen Lukeva

	esittelyä sekä kirjavinkkausta myös aikuisasiakkaille yhteistyössä eri järjestöjen kanssa. Kirjastossa järjestetään luokkakäyntejä ja kirjastohenkilökunta jalkautuu kouluille. Lampin malli -hankkeessa kirjastohenkilökunta pitää alakoululaisten lukukerhoa kouluilla. Lukeva Lestijokilaakso -hanketta jatketaan Kannuksen kaupunginkirjaston kanssa: kirjailijavierailuita, ja erilaisia lukemaan innostamiseen liittyviä tapahtumia. Lukeva Lamppi -hanke yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa: kunnallisen lukutaitostrategian laatiminen ja toteuttaminen Kirjastossa monipuolista tapahtumatoimintaa eri ikäisille Lestijoen digilaakso -hanke jatkuu Kannuksen kirjaston kanssa: asiakkaille tarjotaan digitukea ja -neuvontaa sekä kirjastoissa että jalkautuen kirjastojen ulkopuolelle. Kirjaston tarjoamien e-aineistojen markkinointi: valtakunnallinen E-	esittelytilaisuuksien määrät, e-aineistojen käyttötilastot.	Lestijokilaakso – hanke on käynnissä, kevään aikana kirjailijavierailuja ja muita hankkeen tapahtumia kirjastossa ja Kuusiston koululla yht. 10. Lukeva Lamppi –hanke on saanut avustusta 35 500 euroa ja hankkeelle on palkattu työntekijä 1.3.2025 alkaen. Työntekijä on aloittanut kunnan lukutaitostrategian laadinnan. Sidosryhmät on kartoitettu, niiden kanssa on ollut yhteydenpitoa ja yhteistä toimintaa. Omia ja sidosryhmien kanssa järjestettyjä tapahtumia kaikenikäisille yht. 35 ja osallistujia tapahtumiin yht. 592. Tapahtumia mm. lukukoira, satutuokiot, Ikääntyvien yo, Lasten vaalit, kirjailijavierailut, Lestijoki-lehden vaalipaneeli. Tapahtumayhteistyötä mm. Marttojen kanssa. Kannuksen ja Toholammin kirjastojen yhteiseen Lestijoen Digilaakso-hankkeen digineuvoja on tarjonnut maksutonta digineuvontaa ja ollut keväällä kirjastossa 1 pv /viikko. Digineuvoja on vierailut myös mm. Jussinpirtillä. Kotipalveluasiakkaita 6. Aikuisten kirjavinkkausta ja kirjaston palveluiden esittelyä 4 kpl (yhdistykset jne. yht. 72 osallistujaa. E-kirjaston asiakkaita 654 Kirjaston demokratiahanke saanut avustusta 30 000e. Hanketyöntekijä aloittanut 1.8.2025. Hankkeeseen liittyviä tapahtumia ollut jo
--	---	--	--

	kirjasto, Cineast-elokuvapalvelu, sekä e-lehtipalvelut. Hakeutuvien kirjastopalveluiden jatkaminen ja kehittäminen: kotipalvelu, jalkautuminen mm. yhdistysten tapahtumiin		keväällä, mm. lasten vaalit ja kuntavaalipaneeli.
Ehkäisevä päihdetyö	Ehkäisevä päihdetyö erillisen suunnitelman mukaisesti	Suunnitelman toteutuminen	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman arviointi omana kohtanaan.
Ikääntyvien hyvinvoinnin edistäminen	Noudatetaan ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaa	Suunnitelman toteutuminen	Ikääntyvien suunnitelman arviointi omana kohtanaan.

Toholammin kunnan hyvinvointilupaukset vuoteen 2025

- Laadukkaat lasten ja perheiden palvelut
- Terveellinen ja turvallinen nuoruus
- Tuemme työllistymistä ja kannustamme yrittäjyyteen
- Osallistava ja yhteisöllinen asuinympäristö
- Aktiivinen ja vireä vanhuus

Kohdennetut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmat

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen

Sosiaalihuoltolain mukaan hyvinvointialueen ja kunnan viranomaisten on yhteistyössä seurattava ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Keski-Pohjanmaan alueen kunnilla sekä hyvinvointialueella on yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020-2024, jossa on päätetty alueellisista ja kunnallista tavoitteista. Suunnitelman voimassaolokautta pidennettiin vuoden 2025 loppuun, jotta kunnilla ja hyvinvointialueella on jatkossa sama hyvinvointisuunnitelmakausi käytössä.

Toholammin osalta tavoitteet ovat seuraavat:

Yksinäisyys ja kiusaaminen

- Perusnuorisotyön vahvistaminen; nuorille tiloja ja toimintaa sekä kiusaamisen puuttumisen tehostamisesta
- Yläkoululla on valmistelussa yhteistyössä oppilaiden kanssa suunnitelma, miten puuttua kiusaamiseen

Osallisuus

- Kuntalaisten osallisuuden lisääminen (mittarina osallistumismahdollisuuksien lukumäärä: nettikyselyt, kuntalaisillat, yhdistystapaamiset, kuntalaisaloitteiden määrä)

Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tuki, sivistys-sote -yhteistyö

- Kunnassa jatketaan hyväksi havaittuja perheiden tukitoimia
- Varhaista nepsy-tukea suunnitellaan (ryhmänä) huoltajille, joiden perheessä on levoton/haastava lapsi
- Perhekeskustoimintana jatketaan: varhaiskasvatus tarjoaa perheille avointa varhaiskasvatusta perhekerhona sekä lapsiparkkitoimintaa pari kertaa viikossa. Ja perhekeskustoimintaa kehitetään.
- Vastata nykyistä joustavammin ja vaativan erityisen tuen tarpeisiin lasten ja nuorten omissa toimintaympäristöissä (VIP-verkoston hyödyntäminen)

Suunnitelman valmistumisen jälkeen on hyvinvointialueen ja kunnan välinen yhteistyö syventynyt mm. yhteisövaikuttavuuden toimintatavan käyttöönottolla. Ajatuksena on välttää lasten, nuorten ja perheiden "lähetekulttuuria", ja pyrkiä yhä useammin kokoamaan lapsen ja nuoren kannalta tärkeät toimijat yhteiseen pöytään lapsen ja nuoren asian ympärille, sekä tuottaa lasten ja nuorten hyvinvointia koskevaa tietoa Keski-Pohjanmaan lape-verkostossa.

Arvio tavoitteiden toteutumisesta

1. Perusnuorisotyötä on voitu vahvistaa tilan osalta sekä kiusaamiseen puuttumista vahvistamalla. Lampin malli -harrastustoiminta aktiivista erityisesti alakoululaisten osalta.

Nuorten toiminta iltaisin ja vapaa-ajalla kunnan toimesta vähäistä, koska ei erillistä henkilöresurssia tähän eikä toiminta sovi koulunuorisotyön rahoitukseen. Vaatisi erillistä henkilöä, joka voisi jalkautua nuorten pariin. Toholammin kyläyhdistys on aloittanut nuorten illat Lampin tuvalla. Tarkastellaan jatkossa vaihtoehtoja tukea tätä toimintaa.

2. Osallisuutta on vahvistettu mm. suunnitelmallisesti (Kasen laatima suunnitelma) sekä kuntalaisiltojen (uudet asukkaat, kuntastrategia) ja kyselyiden (osallistuva budjetointi) avulla. Samoin kuntastrategian laadinnan yhteydessä järjestettiin neljä kyläiltaa sekä yrittäjältä.

Yhdistystapaaminen järjestetty keväällä 2025 ja nyt talven aikana tarkoitus pitää seuraava. Kirjaston demokratiahanke yksi uusi avaus osallisuuden lisäämiseksi.

3. Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tuki on yhä tärkeämpää. Alakouluilla oli yhteinen perheiden liikuntapäivä alkusyksyllä ja edellisenä lukuvuonna koulun ja kodin päivä. Yhteisövaikuttavuustyössä tehdään hyvää yhteistyötä johtajatasolla. Perhekeskusjohtoryhmä toimii alueen yhteisövaikuttavuustyön ylimpänä johtamisen tasona. Arjen tasolla vielä haasteita siinä, että toimet olisivat samanaikaisia ja perustuisivat yhteiseen ja jaettuun ymmärrykseen. Tätä viedään kuitenkin eteenpäin Jokilaaksojen alueellisen tiimin sekä Toholammin-Lestijärven arkitiimien työskentelyn kautta, joihin kuuluu lasten ja nuorten parissa työskenteleviä sivistys-sote -alojen ammattilaisia. Soite tarjoaa myös sähköisiä palveluita perheiden käyttöön mm. Oma-perhe.
4. Neopsy-tukea on saatavilla jonkin verran. Osa omasta henkilökunnasta on kouluttautunut neopsy-valmentajiksi tai perehtynyt aiheeseen mini-nepsyn kautta. Lisäksi henkilöstöä on kouluttautunut omaehtoisesti mm. musiikkiterapiaan ja ratkaisukeskeiseen lyhytterapiaan.
5. Perheille avointa toimintaa säännöllisesti mm. avoin varhaiskasvatus sekä kirjaston lasten satutunnit.
6. Vaativan tuen tarpeisiin on hankittu osaamista mm. kouluhyvinvoinnin asiantuntija, lapset puheeksi -menetelmä (2024) ja TCM-koulutukset (2024). Lisäksi käytössä konsultoivan erityisopettajan palvelut.

Ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista velvoittaa kunnan laatimaan suunnitelmaan toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana kunnan hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa. Kunnalla ja hyvinvointialueella on velvollisuus tehdä yhteistyötä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Suunnitelmaan on sisällytettävä myös osaksi ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakointi ja niitä vastaavan asumisen kehittäminen. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite ja alueen kunnat ovat työstäneet näitä toimenpiteitä yhdessä syksyn 2023 aikana. Toholammin kunnan osalta tavoitteet ja toimenpiteet 2023-2025 ovat seuraavat.

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, osallisuuden ja terveyden edistäminen				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Laadukkaiden vapaa-aikapalveluiden tarjoaminen	Monipuolisesti erilaisia kulttuuri- ja liikuntatapahtumia ikäihmisille Kansalaisopiston kurssitarjonnasta löytyy ikäihmisille suunnattuja kursseja Kirjaston toiminnassa huomioidaan ikääntyvä väestö: kiinnostavat kirjailijavierailut ja muut luennot, hakeutuva kirjastotoiminta, omatoimiaika	Sivistysosasto KanTo-kansalaisopisto Kirjasto	Järjestettyjen tilaisuuksien määrä, kuntalaispalautteet Kansalaisopiston ohjelma Hakeutuvan kirjastotoiminnan lainaajamäärä	Kulttuuri- ja liikuntatapahtumia monipuolisesti, myös huomioitu mm. vanhusten viikko omine tapahtumineen. Kansalaisopistossa myös ikäihmisille sopivia kursseja. Kirjailijavierailuita toteutunut, taidenäyttelyt, Ikääntyvien yliopiston luennot n. 1 krt/kk, omatoimiaika käytössä ja laajentunut myös Sykäräiseen, Hakeutuvassa kirjastotoiminnassa muutamia asiakkaita.
Kotona asumisen mahdollistaminen ikäihmisille	Aurausavustus omaishoidon tai kotihoidon piirissä oleville kuntalaisille Kevyen liikenteen väylät mahdollistavat liikkumisen jalan ja pyörällä	Tekninen osasto	Avustuksen piirissä olevien kuntalaisten määrä Kevyen liikenteen väylien laajuus	Talven 2025 – 2026 aurausavustus haettavissa tekniseltä toimelta. Kevyen liikenteen väylät nykytasolla, Kuusistontieellä viimeisen suurempi remontti.
Digitalisuuden edistäminen	Digiopastustoiminnan tukeminen tarjoamalla käyttöön tiloja, vapaaehtoisten tukea sekä kirjaston tarjoama palveluopastus	Soite eSeniorit Kirjasto	Digiopastuksen saatavuus	eSeniorit toimivat edelleen. Kirjaston oma digihanke toimi vielä kevään 2025.
Ikäihmisten terveyttä ja hyvinvointia	Liikunta- ja ravintoneuvonta	Sivistysosasto Soite Järjestöt	Osallistuneiden määrä	Liikuntaneuvontaa saatavilla, haettu jatkohanketta.

edistävät elintavat	Palveluohjaus Avustukset järjestöille		Järjestöavustusten määrä	Avustukset mm. Jussinpirtille.
------------------------	---	--	-----------------------------	-----------------------------------

Ikääntyneiden kaatumisten ehkäiseminen				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Kannustetaan ikäihmisiä liikkumaan aktiivisesti	Kunnan ohjaamat maksuttomat liikuntaryhmät ikäihmisille ja yhteistyö eri yhdistysten kanssa Liikuntaetus 65-vuotiaille kuntalaisille Liikuntakampanjat	Sivistysosasto Yhdistykset mm. Jussinpirtti	Osallistumisaktiivisuus Käytettyjen liikuntaetuuksien määrä Järjestettyjen kampanjat	Ryhmät eläkeläisille tarkoitettua Lampin hallilla Liikuntakortteja noudettu hyvin Liikuntakampanjoita järjestetty 5 + valtakunnalliset kampanjat
Esteettömät harrastusympäristöt	Esteettömyyden edistäminen kunnan harrastustiloissa ja liikuntapaikoilla	Sivistysosasto Tekninen osasto	Tilat ovat esteettömiä	Lampin halli pääosin esteetön, samoin uusi yleisurheilukenttä, kirjasto ja kunnantalo. Haasteita vanhoissa tiloissa, mm. sivukoulut.

Ikääntyneiden kokeman yksinäisyyden vähentyminen				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Yksinäisyyden tunnistaminen ja siihen puuttuminen	Ystävöitoiminnan ja kulttuurikaveritoiminnan tukeminen	Sivistysosasto	Toiminnan piirissä olevien ikäihmisten määrä	Kurssi ei toteutunut 2024, ei löytynyt riittävästi vapaaehtoisia. Kunta edustettuna Keski-Pohjanmaan yksinäisyysverkostossa
Vähävaraisuudesta johtuvan yksinäisyyden vähentäminen	Kaiku-kortti (maksuttomat pääsyliput Kulttuurisalin tilaisuuksiin sekä muihin Kaiku-kortin käyttöpaikkoihin) Maksuttomat ikäihmisille suunnatut tilaisuudet, mm. valtakunnallisen vanhustenviikon aikana	Sivistysosasto Soite	Kaiku-kortilla hankittujen pääsylippujen määrä Maksuttomiin tilaisuuksiin osallistuneet	Kts. yleinen osa. Maksuttomia tilaisuuksia vanhusten viikolla ja Ikääntyvien yliopiston luennot.
Ikäihmisten parissa toimivien järjestöjen tukeminen	Liikunta- ja kulttuuriavustukset järjestöille	Sivistysosasto	Myönnettyjen avustusten määrä	Avustettu mm. Jussinpirttiä ja Reumayhdistystä.

Toholammin kunnassa toimii myös kuntalain mukainen vanhus- ja vammaisneuvosto, jonka asiantuntemusta hyödynnetään ikäihmisiä koskevien tiedon tuottamisessa sekä heitä koskevien päätösten valmistelussa.

Suunnitelma mielenterveyden edistämiseksi sekä ehkäisevän päihdetyön tavoitteiksi ja toimenpiteiksi

Mielenterveyden edistäminen on muutakin kuin sairauksien hoitoa. Laadukkaat kunnan palvelut, toimivat arki ja erityisesti sivistyspalvelut niin kasvatus- kuin opetuspalveluiden osalta edistävät mielenterveyttä ja ennaltaehkäisevät mielenterveyden haasteita. Mielenterveysongelmiin on myös perinteisesti liittynyt häpeän ja salaamisen kulttuuria, tavoitteena onkin edelleen laskea kynnystä ottaa mielenterveyden huolet puheeksi riittävän varhaisessa vaiheessa. Keskeistä on myös yhteistyö sivistyspalveluiden sekä hyvinvointialueen kesken. Esimerkiksi opiskeluhuoltopalveluissa edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia.

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä määrää, että julkinen valta huolehtii alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisystä yhteistyössä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Toholammin kunnassa tämä on määrätty sivistyslautakunnan toimialaan kuuluvaksi.

Kunnan toimielimen ja hyvinvointialueen tulee tehdä yhteistyötä ehkäisevän päihdetyön järjestämisessä. Ehkäisevän päihdetyön tehtäviä ovat:

1. alueen päihdeolojen seuranta ja niitä koskeva tiedotus
2. päihdehaittoja ja niiden vähentämisestä koskevan tiedon tarjoaminen yksittäisille henkilöille ja koko väestölle
3. osaamisen lisääminen päihdehaittojen ennaltaehkäisemiseksi
4. päihdehaittoja ehkäisevien toimien esittäminen ja edistäminen hallinnossa kunnassa erityisesti sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa
5. em. toimien yhteensovittaminen niin, että hyvinvointialueen, poliisin, alkoholi- ja tupakkalakien noudattamista valvovien viranomaisten, elinkeinoelämän sekä erityisesti ehkäisevään päihdetyön osallistuvien viranomaisten työ ja tieto tukee toisiaan.

Keski-Pohjanmaan ja Kruunupyyn kunnilla on myös yhteinen mielenterveys- ja riippuvuusstrategia 2020-2024. Mielenterveystyön osalta yhteisiä tavoitteita ovat perheille tarjottavan tuen oikea-aikaisuus ja yhteistyö kuntien ja Soiten kesken, mielenterveysteemojen esilletuonti mm. alueellisissa vanhempainilloissa, henkilöstön mielenterveysosaamisen vahvistaminen sekä myös työttömien ja eläkeläisten mielenterveyden tukeminen. Ehkäisevän päihdetyön osalta vastaavia tavoitteita ovat mm. suunnitelmallinen ja säännöllinen ehkäisevä päihdetyö, riskiryhmien tunnistaminen sekä riittävä määrä turvallisia (päihteettömiä) harrastustiloja.

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteet ja toimenpiteet tulee sisällyttää osaksi terveyden ja hyvinvoinnin raportointia ja edistämistä hyvinvointikertomukseen ja –suunnitelmaan.

Mielenterveyden edistäminen sekä ehkäisevän päihdetyön tavoitteet ja toimenpiteet				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Tiedon ja osaamisen lisääminen sekä tuottaminen	Yhteistyö PAKKA-yhteistyöryhmissä Ehkäisevän päihdetyön osaamisen	Sivistysosasto Hallinto-osasto Soite Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuolto	Osallistuminen työskentelyyn Koulutuksiin osallistuminen	Osallistuttu EPT-ryhmän toimintaan sekä Avin valvontakäynteihin kuntien ja hyvinvointialueen

	kasvattaminen koulutusten avulla	Järjestöt		EPT-työn toteuttamisesta.
Lapsiin ja nuoriin kohdistuvien päihdehaittojen ehkäiseminen	Yhteistyö EHYT ry:n kanssa Vuosikelloajattelu. tiedottaminen koteihin päihdetilanteesta esimerkiksi koulujen lukuvuoden päättyessä Lastensuojelu-ilmoitukset Turvalliset harrasteympäristöt	Sivistysosasto Soite Poliisi EHYT ry	Järjestettyjen koulutusten määrä. 5.-6. luokkalaisille sekä 8. luokkalaisille 100 % osallistuminen ehkäisevän päihdetyön tilaisuuksiin Lainmukainen ilmoittaminen lasten ja nuorten päihteidenkäytöstä	Yhteistyösopimus koulutuksista tavoitteen mukaisesti. Päihteidenkäytöstä pyritään muistuttamaan vuosikelloajattelun kautta sekä mm. välittämällä tietoa alueellisista vanhempainilloista. Lastensuojelu-ilmoitukset tarvittaessa päihteidenkäytöstä, jos esim. koulussa puuttuminen ja yhteydenotto vanhempiin ei lopeta päihteidenkäyttöä. Nuorisotila on päihteetön, samoin kaikki ohjattu toiminta.
Päihdehaittoista ja päihteiden käytön lopettamisen hyödyistä viestiminen väestölle	Tiedottaminen mm. ehkäisevän päihdetyön viikolla, kampanjat, hyvinvointialueen palveluista kertominen	Sivistysosasto Soite Järjestöt	Toiminta-aktiiviteettien määrä	Tiedotettu mm. EPT-viikolla marraskuussa 2024 ja 2025.
Lasten, nuorten ja perheiden tukeminen haastavissa elämäntilanteissa	Sivistyspalvelut ja Soiten palvelut toimivat saumattomasti yhteen, yhteisövaikuttavuus	Sivistysosasto Soite	Koettu palveluiden toimivuus	Arkitiimin toiminta, kuten aiemmin yllä kerrottu.
Mielenterveyden teemojen arkipäiväistäminen	Viestiminen alueellisista vanhempainilloista Kouluissa tehtävä mielenterveystyö, mm. yhteisöllinen opiskeluhoito	Sivistysosasto Alueen muut kunnat Soite	Tiedottamisen määrä Arvio opiskeluhoito- palveluiden toimivuudesta	Työtä koulussa mm. opiskeluhoito- ja koulunuorisotyön kautta toteutettu.

Suunnitelma lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen, siihen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan ennen kaikkea perheissä tapahtuvaa väkivaltaa. Se on vakava yhteiskunnallinen ja kansanterveydellinen ongelma, jota yleisyydestään huolimatta tunnistetaan valitettavan huonosti Suomessa. Lähisuhdeväkivallan kierteen katkaisemiseen tarvitaan usein perheen ulkopuolista apua. Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisen ja torjumisen yleissopimus (ns. Istanbulin sopimus) tuli Suomessa voimaan 2015. Se velvoittaa kunnat ja hyvinvointialueet huolehtimaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemisestä ja joustavien palveluketjujen luomisesta. Kunnilla on merkittävä rooli naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisessä. Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) määrittelee lähisuhde- ja perheväkivallan tilanteeksi, jossa sosiaalipalveluja on järjestettävä.

Nollalinja 080 005 005 on ilmainen auttava puhelin, jonne voi soittaa mihin kellonaikaan tahansa, vuoden jokaisena päivänä. Se auttaa kaikkia, jotka ovat kokeneet henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai väkivallan uhkaa läheisessä ihmissuhteessaan, naisia, jotka ovat kokeneet henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai väkivallan uhkaa, väkivaltaa kokeneiden läheisiä sekä ammattilaisia ja viranomaisia, jotka tarvitsevat neuvoja asiakastyöhönsä.

Lähisuhdeväkivallan tunnistamisen, siihen puuttumisen ja ennaltaehkäisemisen tavoitteet ja toimenpiteet				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Tiedon ja osaamisen lisääminen sekä tuottaminen Tunnistettuun lähisuhdeväkivallan puuttuminen	Lähisuhdeväkivallaa koskevan tiedon lisääminen kuntalaisille ja työntekijöille Toimiminen tilanteissa	Sivistysosasto Soite Järjestöt Poliisi Ensi- ja turvakodit	Tiedottamisen määrä ja laatu Koulutuksiin osallistuminen Tehdyt rikos- ja lastensuojeluilmoitukset, ohjaukset ensi- ja turvakoteihin	Toimeenpano kesken. Tiedon lisääminen tärkeää. Lastensuojeluilmoitukset tarvittaessa, jos huoli perheestä herää. Osallistuttu AVIn valvontakäyntiin ja opastukseen siitä, miten lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö tulee huomioida kunnissa ja hyvinvointialueella, sivistysjohtaja mukana Soiten organisoimassa verkostossa.